

Centralna Komisja Egzaminacyjna

EGZAMIN MATURALNY 2013

JĘZYK KASZUBSKI

POZIOM ROZSZERZONY

Kryteria oceniania odpowiedzi

MAJ 2013

Część I (20 pkt)

Test leksykalno-gramatyczny

Nr zadania	Obszar standardów	Opis wymagań	Poprawna odpowiedź
	Wiadomości i rozumienie	Znajomość gramatyki języka umożliwiająca poprawne posługiwanie się nim w mowie i piśmie I/3; I/2R	
1.	Wiadomości i rozumienie	Rozpoznanie zjawiska fonetycznego (jakościowej wymiany spółgłosek)	D
2.	Wiadomości i rozumienie	Rozpoznanie procesu kaszubienia	D
3.	Wiadomości i rozumienie	Znajomość cech samogłosek w języku kaszubskim	A
4.	Wiadomości i rozumienie	Znajomość warunków powstawania oboczności spółgłoskowych w języku kaszubskim	B
5.	Wiadomości i rozumienie	Rozpoznanie procesu labializacji	C
6.	Wiadomości i rozumienie	Znajomość zasad stosowania partykuły <i>ni</i> z czasownikami	D
7.	Wiadomości i rozumienie	Znajomość fleksji przymiotników	A
8.	Wiadomości i rozumienie	Rozpoznanie części mowy (rodzaje liczebników)	C
9.	Wiadomości i rozumienie	Znajomość zasad słowotwórstwa (tworzenia wyrazów pochodnych)	B
10.	Wiadomości i rozumienie	Znajomość zasad słowotwórstwa (tworzenia wyrazów złożonych)	D
11.	Wiadomości i rozumienie	Znajomość fleksji rzeczowników	A
12.	Wiadomości i rozumienie	Rozpoznanie formy fleksyjnej czasownika	D
13.	Wiadomości i rozumienie	Znajomość fleksji czasownika (tryb rozkazujący)	B
14.	Wiadomości i rozumienie	Rozpoznanie części mowy	A
15.	Wiadomości i rozumienie	Rozumienie znaczenia związków frazeologicznych	D
16.	Wiadomości i rozumienie	Rozumienie znaczenia związków frazeologicznych	A
17.	Wiadomości i rozumienie	Rozumienie znaczenia związków frazeologicznych	B
18.	Wiadomości i rozumienie	Znajomość leksyki języka kaszubskiego	C
19.	Wiadomości i rozumienie	Rozpoznanie części mowy	A
20.	Wiadomości i rozumienie	Rozpoznanie rodzaju zdania	C

1 p. – za każdą poprawną odpowiedź w poszczególnym zadaniu

0 p. – za każdą odpowiedź niepoprawną w poszczególnym zadaniu lub brak odpowiedzi

Część II (20 pkt)

Przekład tekstu oryginalnego na język polski

Obszar standardów	Opis wymagań
Korzystanie z informacji	Odczytanie tekstu w języku kaszubskim, przetłumaczenie na język polski, rozpoznanie form fleksyjnych i połączeń wyrazowych II/1; II/2; II/3
Tworzenie informacji	

Numer zdania	Cząstki semantyczne	Szczegółowa Punktacja	Ogólna punktacja
1.	<i>Ōni bĕlĕ ... górĕ.</i> Za przetłumaczenie słowa: <i>przĕbŏczĕwajĕcy</i> Za zrozumienie całości:	1 1	2
2.	<i>Mŏcny ... ōksĕpama.</i> Za przetłumaczenie słów: <i>cĕskalĕ, szpŏsu, ōksĕpama</i> Za zrozumienie całości:	1+1+1 1	4
3.	<i>Taczĕ bĕlĕ ... na Pŏmŏrżim.</i> Za przetłumaczenie słowa: <i>rugŏnowie</i> Za zrozumienie całości:	1 1	2
4.	<i>Ōne czasĕ bĕlĕ dobrĕ ... przeslecac.</i> Za przetłumaczenie słowa: <i>przeslecac</i> Za zrozumienie całości:	1 1	2
5.	<i>Bĕlĕ niebezpiecznĕ ... mŭcha.</i> Za przetłumaczenie słowa: <i>wezdrzŏł</i> Za zrozumienie całości:	1 1	2
6.	<i>Z drĕdźi rŏwnak ... Rewĕ Mĕw.</i> Za zrozumienie całości:	1	1
7.	<i>Ōstawilĕ pŏ sobie ... na jezorach.</i> Za przetłumaczenie słowa: <i>ŏstrowŏw</i> Za zrozumienie całości:	1 1	2
8.	<i>Malŏwnĕ kamĕ ... dokŏz stolĕmŏw.</i> Za przetłumaczenie słowa: <i>dokŏz</i> Za zrozumienie całości:	1 1	2
9.	<i>Źlĕ bĕdzeta ... jaź 20 mĕtrŏw.</i> Za zrozumienie całości:	1	1
10.	<i>Wierĕ ŏstŏł ... Łubiana...</i> Za przetłumaczenie słowa: <i>wierĕ</i> Za zrozumienie całości:	1 1	2
			20

Część III (20 pkt)**Tworzenie tekstu**

Obszar standardów	Opis wymagań
Tworzenie informacji	Pisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu III/2R; III/1; III/5; III/13

Temat 1. Jakie wartości w życiu są najważniejsze? Na podstawie analizy i interpretacji wierszy *Rozpól w sobie głód jistnieniô* Bożeny Ugowskiej i *Ni mómě czasu* Ewy Warmowskiej porównaj poglądy autorek.

I. Argumentacja tematu (0–15)**1. Zasada zestawienia tekstów (0–2)**

np.

- postawa wobec życia
- motyw szybko biegnącego życia
- problem braku czasu na refleksję o istotnych wartościach w życiu człowieka

2. Interpretacja wiersza Bożeny Ugowskiej *Rozpól w sobie głód jistnieniô* (0–4)

np.

- we współczesnym świecie brak jest czasu na myślenie/ marzenia/ modlitwę
- młode pokolenia podążają za pędem życia, nie znajdując czasu na refleksję
- życiu towarzyszy ciągły niepokój
- droga życia jest tajemnicza / pociągająca, ale i niebezpieczna (przepaść)
- ludzie poddają się przymusowi pogoni za sprawami doczesnymi.

Kreacja podmiotu mówiącego jako mentora

np.

- radzi, spojrzeć na to, co mija
- zachęca do refleksji nad teraźniejszością
- neguje myślenie tylko o przyszłości
- proponuje, aby zwracać uwagę, na to, co niesie dany dzień, ponieważ nigdy nie powtórzą się te same chwile i uczucia

3. Interpretacja wiersza Ewy Warmowskiej *Ni mómě czasu* (0–4)

np.

- brak czasu – cecha współczesnego świata
- czasu dla siebie i dla drugiego człowieka
- człowiek chce mieć wszystko natychmiast / zaraz
- człowieka pochłaniają praca i potrzeby
- człowiek nie ma czasu na refleksję o sposobie własnego istnienia
- człowiek wciąż jest niezadowolony i niezaspokojony (zaspokoiwszy jedną potrzebę, szuka kolejnej)
- liczy się to, co uda się zdobyć i osiągnąć
- człowiek zapomina o marzeniach, które powinny być ponad wszystko

4. Język i poetyka wypowiedzi (0–3)**Wiersz Bożeny Ugowskiej**

- liryka pośrednia
- charakter dydaktyczny utworu
- impresyjna funkcja języka

Wiersz Ewy Warmowskiej

- liryka bezpośrednia
- podmiot liryczny wypowiada się w 1 os.l.mn. / wypowiada się w imieniu zbiorowości
- refleksyjny charakter wypowiedzi

Środki stylistyczne

- epitet (np.: *serce głodné*)
- powtórzenie (np.: *Ni móme czasu / gadac, przepraszac, slëchac. / Ni móme czasu kòchac, mëslëc, òddëchac*)
- pytanie retoryczne (np.: *Co òpòwiész ò swòjim żëcym / Czej wëzéròsz tegò co mdze*)
numeracja (np.: *takò żalosc i płacz teskny / takò redosc, smiëch i szczescé*)
- wskazanie klamry kompozycyjnej i jej funkcji

5. Podsumowanie (0–2)

np.

- żyjemy w epoce pośpiechu; wciąż gdzieś biegniemy, ponieważ boimy się, że czas nam ucieknie – błędne poczucie czasu
- zachęta do zastanowienia się nad swoim życiem, do namysłu, co do wartości, na które warto zwrócić uwagę oraz do doskonalenia więzi z drugim człowiekiem
- zaduma nad współczesną kondycją świata, w którym brakuje czasu na refleksję oraz czasu dla drugiego człowieka

II. Język i styl (0–2)

Komunikatywny język, na ogół poprawny (nieliczne błędy drugorzędne różnego rodzaju). Bogaty zasób słownictwa (poprawne użycie pojęć i terminów). Styl jasny, jednorodny, adekwatny do tematu)

III. Kompozycja (0–3)

Funkcjonalna wobec tematu, trójdzielna, spójna z zachowaniem poprawnego układu graficznego (wyraźny i związany z tematem wstęp, logiczna argumentacja, wynikające z argumentacji wnioski / podsumowanie)

Temat 2. Na podstawie opowiadania *Lanié wòdë, a dëgùsë* Eugeniusza Pryczkowskiego oraz wiersza *Dëgùsë* Aleksandra Labudy przedstaw zwyczaje wielkanocne i omów ich znaczenie w dawnej i współczesnej kulturze Kaszub

I. Argumentacja tematu (0–15)

1. Zasada zestawienia tekstów (0–2)

np.:

- wspólny temat: święta Wielkanocy jako czas wpisany w rok obrzędowy na Kaszubach
- podkreślenie specyficznej obrzędowości kaszubskiej
- związek tradycji z życiem codziennym

2. Interpretacja tekstu Eugeniusza Pryczkowskiego *Lanié wòdë, a dëgùsë* (0–3)

np.

- Wielkanoc jako uroczystość rodzinna
- czas wspominania starych dziejów
- rytualizacja świąt wielkanocnych

- d. lanie wodą jako zwyczaj obcy kaszubskiej obrzędowości
- e. negatywna ocena wprowadzenia tego zwyczaju
- a. określenie kulturowej funkcji kaszubskiego dygowania
- b. społeczne zalety kaszubskiego dygowania

3. Interpretacja wiersza Aleksandra Labudy *Dëgùsë* (0–3)

np.

- a. kultywowanie kaszubskiego zwyczaju dygowania
- b. rytualizacja zachowań związanych ze świętami wielkanocnymi
- c. zwyczaj dziękowania własnymi produktami
- d. podkreślenie wierności tradycji kultywowanej przez Kaszubów

4. Znaczenie w dawnej i współczesnej kulturze Kaszub (0–3)

np.:

- a. przywiązanie do obrzędów jako cecha zbiorowości kaszubskiej
- b. krytyczna postawa wobec adaptowania zwyczajów pochodzących z innych kultur
- c. zwyczaje stanowią o specyfice i odrębności danej grupy
- d. kultywowanie zwyczajów wpływa na zachowanie tożsamości kulturowej

5. Język i styl wypowiedzi (0–2)

np.:

- a. dydaktyczno – moralizatorski ton narratora
- b. kontrast między oblewaniem wodą a kaszubskim dygowaniem
- c. interpretacja sformułowania „lanie wodą”/dostrzeżenie ironii
- d. ukształtowanie wersyfikacyjne
- e. bogactwo środków stylistycznych
- f. rymy (np. *Bò jak kôże stôrô zwëcz / Chôdómë dzys z chëczë w chëcz*)
- g. epitety (np. *stôrô zwëcz*)
- h. eksklamacja (np. *Dëgùsë, hej dëgùsë!*)
- i. metafora (np. *lanie wòdë*)

6. Podsumowanie (0 – 2)

np.

- a. obrzędowość jako silnie zakorzeniona część kaszubskiej kultury
- b. różnorodność i specyfika wielkanocnych zwyczajów kaszubskich
- c. przedstawienie Kaszubów jako grupy regionalnej zachowującej swoje zwyczaje i tradycje
- d. wezwanie do wierności tradycji

II. Język i styl (0–2)

Komunikatywny język, na ogół poprawny (nieliczne błędy drugorzędne różnego rodzaju). Bogaty zasób słownictwa (poprawne użycie pojęć i terminów). Styl jasny, jednorodny, adekwatny do tematu)

III. Kompozycja (0–3)

Funkcjonalna wobec tematu, trójdzielna, spójna z zachowaniem poprawnego układu graficznego (wyraźny i związany z tematem wstęp, logiczna argumentacja, wynikające z argumentacji wnioski / podsumowanie)